

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI-4101-06-06/2012
P/12/057

Kielce, dnia lipca 2012 r.

**Pani
Grażyna Grochowska
Dyrektor Specjalnego Ośrodka
Szkolno-Wychowawczego dla
Niepełnosprawnych Ruchowo
w Busku-Zdroju**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła kontrolę w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Niepełnosprawnych Ruchowo w Busku-Zdroju (Ośrodek) w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 25 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Dyrektora Ośrodka w zakresie objętym kontrolą.

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- przestrzeganie obowiązujących zasad organizacji nauczania uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zorganizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów i ich rodziców (opiekunów prawnych);
- prawidłowe planowanie i gospodarowanie środkami przeznaczonymi na działalność Ośrodka, w tym na finansowanie poszczególnych form kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- zatrudnienie wysokokwalifikowanej kadry pedagogicznej;
- właściwe sprawowanie nadzoru pedagogicznego;
- zapewnienie kadrze pedagogicznej warunków do dokształcania i doskonalenia zawodowego.

¹ Dz. U. z 2012 poz. 82

1. W latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 oraz 2011/2012 do szkół wchodzących w skład Ośrodka, tj. Gimnazjum Specjalnego Nr 2 dla Niepełnosprawnych Ruchowo, Technikum Specjalnego dla Niepełnosprawnych Ruchowo, V Liceum Ogólnokształcące Specjalne, Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej dla Niepełnosprawnych Ruchowo, II Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego Specjalnego dla Niepełnosprawnych Ruchowo oraz Szkoły Policealnej Specjalnej Nr 1 dla Niepełnosprawnych Ruchowo, na dzień 30 września uczęszczało odpowiednio 144, 139 oraz 144 uczniów.

Ze zbadanych, losowo wybranych 121 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów ze wszystkich szkół Ośrodka stwierdzono, że we wszystkich przypadkach uczniowie posiadali ważne orzeczenia wydane przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W przypadku 98 orzeczeń (81% wszystkich zbadanych orzeczeń) przyczyną ich wydania była stwierdzona niepełnosprawność ruchowa, zaś w przypadku pozostałych 23 orzeczeń, przyczyną ich wydania były stwierdzone niepełnosprawności sprzężone, gdzie w każdym wypadku jedną z niepełnosprawności była niepełnosprawność ruchowa, zaś jako druga niepełnosprawność występowało upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim – 22 przypadki i obustronny niedosłuch głębokiego stopnia – jeden przypadek. W 53 orzeczeniach (43,8% wszystkich zbadanych orzeczeń), w części zawierającej zalecenia, jako jedyną formę kształcenia wskazano specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy dla niepełnosprawnych ruchowo, w 50 orzeczeniach (41,3% wszystkich zbadanych orzeczeń) jako formę kształcenia specjalnego wskazano specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy lub szkołę ogólnodostępną, jednakże bez wskazania, która z form jest korzystniejsza. W przypadku 16 orzeczeń (13,2% wszystkich zbadanych orzeczeń) wskazano na specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy zamiennie ze szkołą integracyjną, klasą integracyjną lub szkołą ogólnodostępną, bez wskazania, która z form jest najkorzystniejsza. W dwóch orzeczeniach jako formę kształcenia specjalnego wskazano zamiennie zasadniczą szkołę zawodową lub specjalną zasadniczą szkołę zawodową.

Profil Ośrodka (i szkół wchodzących w jego skład) pozwalał uczniom z niepełnosprawnościami ruchowymi, upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz z niedosłuchem na realizację zalecanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego form stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka oraz innych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Dla każdego ucznia został opracowany indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, w którym zawarte były zalecane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej określone w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz inne zalecane przez zespół formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka. Powołany dla każdego ucznia danej klasy zespół koordynujący udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dokonywał diagnozy funkcjonalnej ucznia oraz wskazywał formy i metody pracy z wychowankiem.

Uczniowie niepełnosprawni o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego objęci byli zajęciami rewalidacyjnymi (wszyscy uczniowie niepełnosprawni, po dwie godziny zegarowe tygodniowo), korekcyjno-kompensacyjnymi oraz realizowanymi w ramach kół przedmiotowych oraz zajęć i czynności o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela – zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował programy pracy indywidualnej z trzema uczniami posiadającymi, oprócz orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania również skierowania Zarządu Powiatu w Busku-Zdroju.

W okresie objętym kontrolą, w Ośrodku realizowane były zajęcia pozalekcyjne głównie w formie kół zainteresowań, korepetycji przygotowujących do egzaminów maturalnego i zawodowych ze wszystkich przedmiotów, co których zainteresowanie wykazali uczniowie, a także w ramach realizacji projektów unijnych. W zajęciach dodatkowych, przede wszystkim kołach zainteresowań uczestniczyli praktycznie wszyscy uczniowie Ośrodka.

NIK pozytywnie ocenia działania Ośrodka integrujące absolwentów poszczególnych szkół z ich obecnymi uczniami. W roku 2012 z okazji obchodów 40-lecia Ośrodka ukazał się „Biuletyn Jubileuszowy” ukazujący losy jego wychowanków.

Ze względu na liczbę miejsc w poszczególnych szkołach Ośrodka przewyższającą liczbę chętnych, nie było przypadków oczekiwania przez ucznia na miejsce w szkole i w internacie. Wszyscy uczniowie przyjmowani byli „od ręki”.

2. Uczniowie Ośrodka mają zapewnioną możliwość korzystania z bazy dydaktycznej zapewniającej pełną realizację obowiązku szkolnego, na którą składają się pomieszczenia do nauki wraz z niezbędnym wyposażeniem dostosowanym również dla osób na wózkach inwalidzkich oraz mających problemy z poruszaniem się (w dwóch pracowniach – historycznej oraz języka angielskiego znajdują się tablice multimedialne), biblioteka, stołówka. W części szkoły zawierającej warsztaty do nauki zawodu znajdują się pracownia spawalnicza, techniczna, technologii mechanicznej, obróbki mechanicznej, elektryczna i elektroniczna, krawiecka wyposażone są w odpowiednie do kierunku nauki maszyny i urządzenia. Przy maszynach znajdują się czytelne instrukcje obsługi oraz zasady bhp. Z racji profilu, Ośrodek dysponuje dużą bazą do zajęć rehabilitacyjnych i sportowych, w tym salą gimnastyczną oraz salą rehabilitacyjną wyposażoną w sprzęt do ćwiczeń i rehabilitacji.

Według stanu na dzień 30 września 2011 r. w Ośrodku zatrudnionych było 61 nauczycieli, w tym 33 nauczycieli dyplomowanych, 17 nauczycieli mianowanych, 11 nauczycieli oraz jeden nauczyciel bez stopnia awansu w niepełnym wymiarze czasu. NIK pozytywnie ocenia zatrudnianie w Ośrodku wysoko kwalifikowanej kadry. Wszyscy nauczyciele posiadają przygotowanie pedagogiczne niezbędne do prowadzenia zajęć z uczniami, zaś 30 nauczycieli posiada dyplomy ukończenia studiów podyplomowych. Kursy kwalifikacyjne w zakresie pedagogiki specjalnej leczniczej ukończyło 53 nauczycieli, w zakresie oligofrenopedagogiki 29 nauczycieli oraz pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej 17 nauczycieli.

Dyrektor Ośrodka, w ramach sprawowanego nadzoru opracowywała, na każdy rok szkolny objęty kontrolą, plany nadzoru pedagogicznego zawierające cele, przedmiot ewaluacji wewnętrznej oraz jej szczegółowy harmonogram, tematykę i terminy przeprowadzania kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz tematykę szkoleń i narad dla nauczycieli. Plany przedstawiane były Radzie Pedagogicznej w terminie określonym w § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego².

3. Ośrodek jest samorządową jednostką budżetową i prowadzi samodzielnie rachunkowość. NIK pozytywnie ocenia planowanie i gospodarowanie środkami przeznaczonymi na działalność Ośrodka, w tym na finansowanie poszczególnych form kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Głównym źródłem finansowania Ośrodka były dotacje przekazywane przez Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju: 6.045.653 zł w 2010 r., 6.063.260 zł w 2011 r. i 6.118.579 zł w 2012 r. oraz środki wynikające z realizacji projektów unijnych, odpowiednio: 182.327 zł, 449.916 zł i 297.571 zł.

Ośrodek realizował wydatki w dwóch grupach: wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz wydatki na działalność bieżącą. W 2010 r. było to odpowiednio 80,72%, 19,28%, w 2011 r. 83,14% i 16,86%, w 2012 r. 85,41% i 14,59%.

W roku 2010 miesięczny koszt kształcenia jednego ucznia wynosił 3.616 zł (3.725 zł z uwzględnieniem środków na projekty unijne), w roku 2011 – 3.503 zł (3.763 zł z projektami unijnymi) i w 2012 r. – 3.422 zł (3.588 zł z projektami unijnymi).

4. Ośrodek, stosownie do wymogu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej³, rzetelnie prowadził zbiory danych w systemie informacji oświatowej (SIO), w skład których wchodziły zbiory danych m.in. o uczniach, słuchaczach, wychowankach oraz absolwentach. Zbiory te obejmują osoby według m.in. typów lub rodzajów szkół i placówek oświatowych oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych wynikających z opinii lub orzeczeń, o których mowa w art. 71b ust. 3-3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴. Zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych⁵, Ośrodek przekazywał ww. zbiory danych SIO do organu prowadzącego w terminie trzech dni roboczych od dnia 30 września każdego roku. Informacje o liczbie uczniów oraz ich potrzebach edukacyjnych zamieszczane w SIO były wydawane na podstawie orzeczeń wydawanych wyłącznie przez zespoły orzekające w poradniach psychologiczno-

² Dz. U. nr 168, poz. 1324

³ Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 277, poz. 2746 ze zm.

pedagogicznych. Informacje zamieszczane w SIO były zgodne z treścią orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów. Orzeczenia te posiadały aktualne daty ważności. Dane w zakresie ilości niepełnosprawności sprzężonych wynikające z orzeczeń były zgodne z danymi zamieszczonymi w SIO.

5. W Ośrodku funkcjonowały gabinety lekarski i pielęgniarstwa oraz tzw. „izolatka” dla dzieci chorych. Na podstawie corocznie zawieranych porozumień z Samodzielnym Publicznym Zespołem Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Busku-Zdroju, w Ośrodku codziennie pełniony jest dyżur pielęgniarki w godzinach 7.00 – 16.35 (do pełnienia dyżurów wydelegowane zostały dwie pielęgniarki). Uczniowie mogli również korzystać z opieki stomatologicznej w gabinecie poza Ośrodkiem.

6. Budynek Ośrodka zapewnia uczniom niepełnosprawnym optymalne warunki pobytu i nauki. Pomieszczenia przeznaczone do nauki mają prawidłową kubaturę, wysokość, w budynku szkolnym można korzystać z ciepłej wody, zainstalowana jest w nim winda. Położenie drzwi wejściowych do budynku szkoły oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych umożliwiają dogodne warunki ruchu, w tym również osobom niepełnosprawnym, drzwi do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt uczniów pozbawione są progów, drzwi do łazienek i umywalni oraz do wydzielonych ustępów otwierały się na zewnątrz tych pomieszczeń. Liczba umywalk, misek ustępowych w toaletach męskich i damskich, była zgodna z normami ustanowionymi w § 84 ust. 1 rozporządzenia Ministra infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁶.

Wobec niestwierdzenia nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

* * *

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

⁶ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.